

En Komedie, som Børn kan spille.

En Julekomedie efter H. C. Andersen af Bertel Budtz-Møller.

De Optrædende:

Hyrdinden.
Skorstensfejeren.
Nikkedukken fra Kina.
Potpourrikrukken, ogsaa fra Kina.
Gedebukkebensoverogundergeneralkrigsskommandørsergenten.
Kakkelooven.
Kommoden.
I Balletten: Hjerteknæg og de fire Hjertedamer.

Handlingen foregår i Oldemors Stue for mange Aar siden. Balletten er ikke nødvendig, og tages den ikke med, udgaar de dertil hørende Replikker. Men den er ganske nem at lave. Dragterne er af hvidt Tøj med udklippede Tegn paa: Hjertet, Klor, Spar, Ruder — og det er morsomt, naar den danses af ganske smaa Piger til en eller anden kendt Melodi: Tuppen og Lillemand eller saadan en, som kan spilles paa Mundharpe af en lidt ældre Broder. De skal bare tage hvide Hænderne og gaa i Rundkreds omkring Hjertet Knægt og med et Par Trin frem og tilbage efter og før hans — eller hendes — for han kan ogsaa danses af en lille Pige, Solonumer, som i enten kan lære af jeres Danselærer eller ogsaa bruge en af de Trinskoer, I har lært der. Hyrdinden og Skorstensfejeren er i de kendte Dragter, som enhver nu har Rand og Lejlighed til at lave dem. Gedebukkebens-ov., Kommoden, Kakkelooven og Potpourrikrukken udsæres i Pap (eller skuldet fint i Finér — Papir paa en Træramme kan ogsaa bruges) med en Træstiver, saa de kan staa. Der udsæres et Hul, hvori Skuespilleren stikker Ansigtet frem, og to Huller til Hænderne, saa der kan gestikuleres; vinkes, viftes, trues eller trilles Tommel-fingre, som nu Handlingen kræver det. Nikkedukken spilles af en stor Bror eller Fætter; han males i Ansigtet med gul Hud og skæve Øjne, han har Fletning og langt stort Hængeskæg, han sidder med korslagte Ben, foldede Hænder i Skedet og nikker. Hans Dragt er en gammel Skjorte, som I har malet med Blomster og Drager. Kommoden, de staaar paa, laves af et Par Kasser og en Bordfod, eller hvad der nu er ved Haanden, og af Papir, spændt ud paa Ramme, kan I male et stort Spejl oven over.

Gedebukkebens-ov. er jo et stort Skab, der som Spejlet laves af Papir paa Ramme (ogsaa Pap og særlig fint Finér er jo anvendelig, og foran og midt paa dette er saa selve Figuren anbragt med Huls der til Ansigt og Hænder. Hvordan det skal males, fremgaar tydeligt af vedføjede Skitser. Scenen kan være i en Stue med Fløjderen som Proscenium, eller i et Hjørne af Stuen, som I har afskåret med Tæpper. I har laant af Mor. Skal I spille den for jeres Forældre i en eller anden Forening, kan I jo faa en voksen eller en spillekyndig Kammerat til at akkompagnere jer paa Klaveret, og I kan saa bruge enten Tribunen eller ogsaa, hvis der er Teaterscene, Stuedekorationen, dog helst med Solidsdrapperiet, hvad de jo har paa de fleste Scener, trukket tilbage til Baggrunden, hvor I saa stiller Spejlet med Konsollen midt for. Til højre i Baggrunden er Potpourrikrukken anbragt, foran denne i Mellemgrunden, men dog saaledes, at Krukken ikke dækker, og Kommoden, Lige overfor Kommoden staaar Skabet med Gedebukkebens-ov., alt-aa i venstre Mellemgrund — og endelig i Baggrunden tilvenstre er Kakkelooven anbragt. Kakkelooven er af de gammeldags frakantede med en Kobbetromle ovenpaa.

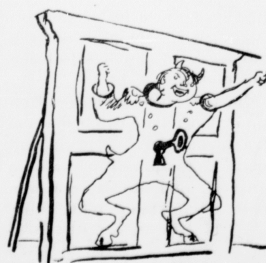
Idet Tæppet gaar op, eller før I lader Tilskuerne komme ind, er alle paa Scenen. Hyrdinden og Skorstensfejeren ligger paa Konsollen paa hver sin Side af Nikkedukken. Der spilles et passende Forspil, og alle staaar bomstille et Stykke Tid, i hvert Fald til alle er kommet paa Plads og der er blevet Ro paa Tilskuerpladsen. — Maanen laver I af et rundt Stykke Pap, guldmalet, der ved Hjælp af en Snor hejles ned fra Loftet. Her maa Regissøren passe paa, at den kommer ned paa Stilbordet. Stikordet er jo det Ord, eller de Ord, der ligger lige forud for en Begivenhed eller Replik paa Scenen. Og næst efter at Iere Røllerne er det allervigtigste at kunne huske Stilordet, saa ens egne Replikker eller Handlinger (f. Eks. ud og ind af Scenen) kan falde paa rette Tid. Skal I til at spille

dette lille Julestykke, saa er det første, I skal gøre, at fordele Røllerne mellem jer. Og her maa I huske paa, at enhver Rolle er lige vigtig, enten den har mange Ord at sige, eller kun enkelte — måske helt stum. Det vigtigste er, at de, der kommer til at spille dem, virkelig passer til dem: i Størrelse, Udseende, Stemme osv. — eller i hvert Fald saa godt, som det nu er muligt indenfor den Børnekreds, der har besluttet sig til at more sig selv. Forældre og Venner med at spille Komedie. Det næstvigtigste er, at I skriver jeres Roller ud; hver skriver sine Replikker med de Bemærkninger, der er knyttet til dem, samtidig med de tre-fire sidste Ord i den foregående Replik — disse Ord er nemlig det saa betydningsfulde Stilord. I vælger saa en Regissør, en, der skal gøre Scenen i Stand, passe Tæppet, sørge for, at alle kommer ind paa Scenen i rette Tid, at alt, hvad der skal bruges, er til Stede, hejse Maanen op og ned, og for sigtligt at kunne passe det laver han sig en Regliste, hvor alt er skrevet op — og det kan maaske blive nødvendigt at give ham eller hende — for det kan udmærket være en lille Pige — en Medhjælper eller flere, hvoraf een kan have med Dragterne og Sminkningen at gøre. Og en anden er Sufflor; han hvisker Replikkerne til jer (men det skulde ikke være nødvendigt). Sminkningen skal I ikke tage saa højtideligt; blot I kører en lille Stang Teint, ret guldgul, og saa sværter en Prop (ved at brænde den over et Lys), saa har I, hvad I skal bruge til denne Komedie. Endvidere maa I have en Instruktør, enten en lidt ældre Kammerat, der har spillet Komedie før, eller en "Forælder" eller Slægtning, der interesserer sig for jer, og han eller hun sætter saa Stykket i Scene, det vil sige, gennemgaar det med jer paa Proverne, viser, hvordan I skal gaa og staa og retter paa jer, saa Forestillingen bliver en Helhed og hænger rigtig sammen. I kan nok forstaa, at det er meget vigtigt, at I alle sammen gør, hvad Instruktøren — og Regissøren — siger. I skal gøre, og navnlig, at I ikke spilder Tiden paa Proverne med Leg og Skændrier, men følger Instruktøren i alle hans Paabud uden Vrovl og Modsigelse. Hvis I synes, at han gør noget galt, taler I med ham om det efter Proven, og saa skal I se, I naar nok til Enighed, hvis der er Mening i de Indvendinger, I har at gøre. Men — nu er altsaa alt dette i Orden, og vi gaar hermed over til selve Komedien, hvortil er valgt et af H. C. Andersen smukkeste Eventyr: det om Hyrdinden og Skorstensfejeren.

Idet Tæppet gaar fra Scenen, er alle tilstede — der spilles et lidet Forspil, hvorunder man staaar bomstille — i Tableau, som det hedder i Prosproget. Derefter —

Hyrdinden.

Gedebukkebensoverog

Skorstensfejeren.

Nikkedukken.

(nikker).

Nikkedukken:

Vi har rigtig nok staaet her længe — (sukker).

Skorstensfejeren:

Ja, men derfor synes jeg osse — — (forlegent afbryder sig selv)

Hyrdinden:

Hvad synes du osse?

Skorstensfejeren:

At vi lige saa godt kunde — ikke — aarh — det synes du da osse?

Hyrdinden:

Hvad synes jeg — ikke osse?

Skorstensfejeren:

Det ved du da godt?

Hyrdinden (køket):

Hvad ved jeg godt?

Skorstensfejeren:

At vi — altsaa lige saa godt kunde — — forlove os — ja, det mener jeg nu!

Hyrdinden:

Hys — pas paa — den Gamle sover saa let — —

Skorstensfejeren (ivrig):

Det synes du da med — ikke?

Hyrdinden:

At han sover — jo!

Skorstensfejeren:

Aarh — nej — jo — selvfølgelig — det andet — det, jeg sagde — det hæste du meget godt —

Hyrdinden (køket, kritisk):

Du er saa sørt!

Skorstensfejeren:

Og du er saa sød — og jeg har da Stigel!

Hyrdinden:

Bare jeg tør!

Skorstensfejeren:

Jeg tør skam for os begge to!

Hyrdinden:

Uh — virkelig — ja — men saa tør jeg da osse. Og nu vi alligevel staaar paa Hylde sammen (nikker energisk til ham).

Skorstensfejeren:

Skal vi saa ikke — (gaar hen mod hende, da han afbrydes af)

Nikkedukken

(der holder op med at nikke): Hvad er nu det, I to staaar og hylsker sammen om?

Skorstensfejeren

(vil sige noget):

Hyrdinden

(afbryder og blinker):

Idet Spor — Bedstefar!

Gedebukkebens-ov.:

Det vil jeg nok sige — hun staaar og flirer mig lige op i Øjnene med den — Sværtetprins —

Hyrdinden:

Han er bare sørt, fordi hans Arbejde gør ham sørt — og saa er det paa sørt — aah — baa — —

Skorstensfejeren

(forvirret og bliver afbrudt):

Ja — det er paa sørt — jeg er, for jeg arbejder — og du staaar bare der med Skæg og passer paa Selvtøj! — Og vi to — —

Nikkedukken:

I to — der er intet med jer to — at du ved det, din slæmme Pige. Du glemmer vel ikke, at du er forlovet med ham. Der faar du en Mand, som har sit paa det tørre — og som jeg næsten tror er af Mahognitræ!

Skorstensfejeren (hviskende):

Han er bare malet — —

Nikkedukken:

— Han kan gøre dig til Gedebukkebensoverogunderkommandørsergentinde. Han har hele Skabet fuldt af Sølv, som han har arvet — saa det er særlig fint — foruden hvad han har i hemmelige Gemmer.

Hyrdinden:

Jeg vil ikke ind i det mørke Skab. Jeg har hørt sige, at han derinde allerede har elleve Porcelænskoner!

Nikkedukken:

Saa kan Du blive den tolvte, det er lige Dusinet fuldt. Meget passende. I Nat — saa saare det knager i det gamle Skab, skal I holde Bryllup, og det saa sandt som jeg er en Kineser — med Skæg og Nik!

(Under den sidste Replik er en fed gul Maane hejset ned).

Nikkedukken:

Men hvad ser jeg — der er Maanen, saa maa vi se at faa lidt Søvn i Øjnene, at vi har friske Kræfter til Bryllupsfeesten. Godnat — alle sammen — Godnat — — (falder i Nik — og Søvn).

Hyrdinden (græder lidt):

Det kan jeg da ikke lide —

Skorstensfejeren:

Nej — vel —

Hyrdinden:

Jeg tror jeg vil bede dig, at du vil gaa med mig ud i den vide Verden, for her kan vi ikke blive!

Skorstensfejeren:

Jeg vil alt, hvad Du vil. Lad os gaa straks. Jeg tænker nok, jeg kan forsørge dig paa Professionen.

Hyrdinden:

Gid vi var vel nede af Bordet. — Jeg bliver ikke glad, før vi er ude i den vide Verden.

Skorstensfejeren:

(springer ned og gaar hen og hjælper hende).

Du glemmer vist, at jeg har Stige — nu skal jeg hjælpe dig — saadan — —

Gedebukkebensoverogunder- o. s. v.: (virrer med Hovedet og lægter).

Nu løber de — nu løber de — —

Nikkedukken:

(nikker videre — snørker ganske let).

Hyrdinden:

Aah — den væmmelige Gedebukkebensgeneral — nu vækker han Bedstefar!

Skorstensfejeren:

Kom — lad os gemme os — —

Kommoden: (vinker til dem).

Ja — kom i bare hen til mig — lille Bern — jeg skal nok gemme jer, jeg har mange Skuffer — hele fire — og alle er de fulde af Legetøj!

(Begge hen i Kommoden).

Hyrdinden: (og den).

Nej — det holder jeg ikke ud — her er ikke til at sunde, jeg bliver ganske krøllet, saa overfyldt er her.

Det kan da ikke være den vide Verden?

Kommoden:

Hvor der er Hjertelum, er der Husum — og naar jeg giver Husum — maa I selv have Hjertelum!

Hyrdinden:

Lad os komme ud hefra — og nu begynder Spillekortene at danse — her er ikke til at være for een i Struttejole! (Begge ud).

Gedebukkebensoverogunder- o. s. v.: Der er de — pas paa — Kineser — vaagn op — —

Nikkedukken:

(vaagner op med et Sæt).

Nej — har nu — dette Bern — skammer I jer ikke — og det er mit Barnebarn — det skulde Kejseren af Kina bare vide, — men — nu skal jeg — (han rækker frem og tilbage — og falder forover ned fra Konsollen — det rasler af Porcelænskaar — og der ligger han saa).

Hyrdinden:

Aah — der knak Bedstefar — jeg er saa angst — hvad skal vi dog gøre?

Kommoden:

I kunde være blevet her — hellere faa krøllet Kjøle — og saa redde Livet og Lykken! Men Ungdommen — Ungdommen — —

Skorstensfejeren:

Jeg faar en Tanker: Skal vi ikke krybe ned i den store Potpourrikrukke, der staaar der i Krogen. Der kan vi ligge paa Roser og Lavendel — og kaste ham Salt i Øjnene, hvis han kommer efter os.

Gedebukkebensoverogunder- o. s. v.: Vilj Du, der er Paarørende, ikke gribe ind, saa maa jeg.

Nikkedukken: (stønner).

Jeg kan ikke — jeg knak i Nakken — og det er dig, der skal giftes med hende. — Jeg — er — færdig — — jeg skal klinkes — —

Hyrdinden: (ser paa Krukken).

Det kan ikke forslaa. Desuden ved jeg, at den gamle Kineser har været forlovet med Potpourrikrukken, og der bliver altid lidt Godhed tilbage, naar man saadan har været i Forhold. Nej — der er ikke andet for, end at gaa ud i den vide Verden.

Potpourrikrukken:

(med Gammeljomfrustemme).

Nej — hvor uforskammet — som om jeg — maa jeg bare være fri. At jeg i min Alder — tror jeg staaar her og dufter for saadan et Par — føj — jeg maa have mere Salt — —

Hyrdinden:

Der kan Du bare høre —

Skorstensfejeren:

Har Du virkelig i Sindet at følge mig ud i den vide Verden?

Hyrdinden. (nikker energisk).

Skorstensfejeren:

Har Du betænkt, hvor stor den er, og at vi maaske aldrig mere kommer tilbage?

Hyrdinden. (nikker energisk).

Skorstensfejeren:

Min Vej gaar gennem Skorstenen — (dystret) — har Du virkelig Mod til at krybe med mig gennem Kakkelooven, baade gennem Tromten og Røret?

Hyrdinden:

(nikker stadig energisk). Det har jeg altsammen — bare der ikke gaar lid i mig!

Skorstensfejeren: (indtrængende).

Saa kommer vi ud i Skorstenen, men der forstaaer jeg at bruge mig — og min Stige — vi stiger saa højt, at de ikke kan naa os, og øverst oppe, der er der et Hul ud i den vide Verden. (Gaar hen til Kakkelooven).

Kakkelooven: (aabner sin Laage).

Ja — kom I bare, at vi kan faa Fred i Huset. Men det bliver I snart kede af. Der er ingen Bestandighed i